

## **PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VODAH (ZV-1F)**

### **I. UVOD**

#### **1.1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PRELOGA ZAKONA**

##### **Zakonu o vodah - splošno**

Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15; v nadaljnjem besedilu: Zakon o vodah) je bil sprejet v letu 2002 in je bil po tem nekajkrat spremenjen. Tako je bil na podlagi Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 70/08 in 57/12; v nadaljnjem besedilu: ZVO) razveljavljen 94. člen Zakona o vodah. Pozneje je bil Zakon o vodah še petkrat dopolnjen oziroma spremenjen in sicer v letih 2008, 2012, 2013, 2014 in 2015.

Pred uveljavitvijo Zakona o vodah leta 2002 je varstvo voda pred onesnaževanjem in varstvo vodnih količin, varstvo pred poplavami, rabo in izkoriščanje voda ter druga vprašanja gospodarjenja z vodami urejal Zakon o vodah (Ur. l. SRS, št. 38/86, in Ur. l. RS, št. 15/91) in na njegovi podlagi izdani predpisi, pa tudi nekateri drugi zakonski predpisi, na primer Zakon o določitvi zavarovanega območja za reko Sočo s pritoki (Ur. l. SRS, št. 7/76, 8/76 in 29/86) ter Zakon o temeljih vodnega režima, pomembnega za dve ali več republik oziroma avtonomnih pokrajin, in o meddržavnih vodah (Ur. l. SFRJ, št. 2/74 in 24/76).

##### **Inštitut za vode Republike Slovenije**

Inštitut za vode Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Inštitut za vode) je javni zavod, ustanovljen je bil z Zakonom o vodah za izvajanje določenih strokovnih in razvojnih nalog ministrstva. Nastal je s preoblikovanjem Vodnogospodarskega inštituta, osrednje slovenske ustanove na področju urejanja voda s 25-letno tradicijo. Njegove osnovne naloge so se prvotno nanašale na opravljanje strokovnih nalog, povezanih z izdelavo načrtov upravljanja z vodami, podeljevanjem vodnih pravic in izdajanjem vodnih soglasij, določanjem meje vodnih in priobalnih zemljišč, določanjem parcele vodnega zemljišča, opravljal pa je lahko tudi druge dejavnosti v skladu z ustanovitvenim aktom. Na podlagi izvedene reorganizacije na področju voda v skladu s sklepom Vlade RS, št. 35500-1/2015/17 z dne 5.3.2015 so se posamezne zakonsko določene naloge Inštituta za vode ustrezno prilagodile in prenesle na tedaj na novo ustanovljen organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor, na Direkcijo Republike Slovenije za vode. Inštitut za vode je tako ohranil vse reference in nadaljeval z izvajanjem že potekajočih projektov (financiranih iz raznih virov – tržni in razvojni, evropski projekti bilateralnega in makroregionalnega sodelovanja, itd.). Na podlagi izvedene reorganizacije in novele Zakona o vodah iz leta 2015 je Inštitut za vode izvajal naloge sodelovanja pri pripravi metodologij, povezanih z izdelavo načrtov upravljanja voda, in pri pripravi metodologij, povezanih z določanjem ekološko sprejemljivega pretoka, v skladu z ustanovitvenim aktom pa je lahko opravljal dejavnosti za druge naročnike v obsegu, ki ne ovira izvajanja nalog Inštituta za vode, če so te dejavnosti skladne z nameni, zaradi katerih je ustanovljen, ter če omogočajo smotnejšo in gospodarnejšo izrabo delovnih sredstev. Inštitutu za vode se je spremenil obseg izvajanja nalog, hkrati pa so se zaradi selitve povišali stroški poslovanja Inštituta za vode. Inštitut za vode je leti 2017 in 2018 zaključil s presežkom odhodkov nad prihodki. Leto 2018 je Inštitut za vode zaključil tudi s presežkom odhodkov nad prihodki po načelu denarnega toka ter začel z zadolževanjem, ki se nadaljuje v leto 2019. Poslovno - finančni načrt in program dela inštituta za leto 2019 izkazuje preseganje odhodkov nad prihodki in enaka je tudi napoved za leto 2020. Z ozirom na obstoječe in prihodnje naloge Inštituta za vode je ugotovljena najprimernejša rešitev za nadaljevanje izvajanja nalog in zmanjšanje stroškov njegovega poslovanja ter preprečitev možnega nadaljnjega zadolževanja, ukinitvev Inštituta za vode ter prenos nalog, pravic ter obveznosti Inštituta za vode na Ministrstvo za okolje in prostor.

## **Financiranje oskrbe s pitno vodo ter odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode: nacionalni sistem, sredstva EU**

Ustavni zakon o dopolnitvi III. poglavja Ustave Republike Slovenije (UZ70a) v zvezi s pravico do pitne vode je bil sprejet konec leta 2016 in objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 75/16). Po svoji vsebini se dopolnitev ustave nanaša tako na pravico do pitne vode, opredelitev vodnega vira kot javnega dobra v upravljanju države, opredelitvi prednostne rabe vode za oskrbo s pitno vodo ter zagotavljanje oskrbe s pitno vodo, ki jo zagotavlja država preko samoupravnih lokalnih skupnosti neposredno in neprofitno.

Sistem financiranja občin je opredeljen s predpisi, ki urejajo financiranje občin. Viri financiranja občin vključujejo lastne davčne vire in druge lastne vire občine, nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, povprečnina, ki je finančni vir občin, ki se določa glede na povprečne stroške na prebivalca. Primerna poraba občin je znesek, ki pripada posamični občini. Pri izračunu primerne porabe za vsako konkretno občino se upoštevajo njene posebnosti, ki se nanašajo na število prebivalcev in površino. Naloge, katerih stroški se upoštevajo za ugotovitev primerne porabe občine, se nanašajo tudi na zagotavljanje lokalnih gospodarskih javnih služb.

Med drugimi lastnimi viri opredeljuje Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17 in 21/18 – popr.) v 7. členu tudi prihodke od samoprispevka, taks, globe, koncesijske dajatve, plačila za storitve lokalnih javnih služb in drugih virov, če je tako določeno z zakonom, ki ureja posamezno dajatev, ali s predpisom, izdanim na podlagi zakona. Na podlagi zakona, ki ureja varstvo okolja, so okoljske dajatve, ki so predpisane zaradi obremenjevanja okolja z odpadnimi vodami in zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih, ki so infrastruktura, namenjena izvajanju obvezne občinske gospodarske službe varstva okolja, prihodek proračuna občine, kjer je nastala obremenitev okolja, zaradi katere je predpisana okoljska dajatev. Okoljske dajatve, ki so na podlagi zakona, ki ureja varstvo okolja, predpisane zaradi obremenjevanja okolja z odpadnimi vodami, so prihodek proračuna občine, kjer je nastala obremenitev okolja, zaradi katere je predpisana okoljska dajatev. Z odlokom, s katerim se sprejme občinski proračun, se določi, da se sredstva okoljskih dajatev lahko porabijo le za:

1. gradnjo infrastrukture, namenjene izvajanju občinskih obveznih javnih služb varstva okolja v skladu z državnimi operativnimi programi, sprejetimi s predpisi varstva okolja na področju čiščenja in odvajanja odpadnih voda, ravnanja s komunalnimi odpadki in odlaganja odpadkov, in
2. zagotavljanje oskrbovalnih standardov, tehničnih, vzdrževalnih, organizacijskih in drugih ukrepov, predpisanih za izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja.

Z uredbo o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda, sprejeto na podlagi Zakona o varstvu okolja, so med drugim določeni tudi zavezanci in prejemniki okoljske dajatve, ki so občine, v katerih pri zavezancih nastaja ta odpadna voda.

Namenske prejemke in izdatke proračuna določa prvi odstavek 43. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617 in 13/18, v nadaljevanju: ZJF), med katerimi navaja tudi prihodke od okoljskih dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda.

Na podlagi Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17) je komunalni prispevek za novo komunalno opremo plačilo dela stroškov graditve komunalne opreme, ki ga zavezanec plača občini, komunalni prispevek za obstoječo komunalno opremo pa je prispevek za obremenitev obstoječe komunalne opreme, ki ga zavezanec plača občini. Komunalni prispevek je namenski vir financiranja gradnje komunalne opreme. Sredstva, zbrana s komunalnimi prispevki, lahko občina porablja samo za namen gradnje komunalne opreme skladno z načrtom razvojnih programov občinskega proračuna.

Občine so v finančni perspektivi 2014-2020 lahko upravičene do sofinanciranja z evropskimi sredstvi in sicer za izgradnjo novih ali rekonstrukcije obstoječih vodovodnih sistemov ob upoštevanju izpolnjevanja meril za izbor operacij (Merila za izbor operacij v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020 - maj 2018, <http://www.eu-skladi.si/sl/ekp/kljucni-dokumenti>). V okviru Operativnega programa za izvajanje kohezijske politike v obdobju 2014-2020 so za specifični cilj »Večja zanesljivost oskrbe z zdravstveno ustrezno pitno vodo« na voljo evropska sredstva, ki so namenjena vodovodnim sistemom za oskrbo v velikosti nad 10.000 prebivalcev. Sredstva se dodeljujejo z neposredno potrditvijo operacij, pri čemer so že bili potrjeni projekti, ki so bili pripravljeni v finančni perspektivi 2007-2013, a sredstev ni bilo več na voljo (projekti niso bili izvedeni). Preostala sredstva so na voljo projektom, ki so bili uvrščeni v dogovore za razvoj regij in izpolnjujejo zgoraj navedena merila. Iz meril za kandidiranje na evropska sredstva izhaja, da se lahko sofinancirajo samo sistemi v velikosti nad 10.000 prebivalcev. Iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov v finančni perspektivi 2014-2020 torej sredstev za manjše občine oziroma za sisteme pod 10.000 prebivalcev ni možno pridobiti. Kaj pa bo sofinancirano v prihodnji finančni perspektivi 2021-2027 v tem trenutku še ni znano, saj so podlage še v fazi pogajanj in se samo programiranje še izvaja.

Občine so v finančni perspektivi 2014-2020 lahko upravičene do sofinanciranja z evropskimi sredstvi tudi za izgradnjo infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda in sicer ob upoštevanju izpolnjevanja meril za izbor operacij (Merila za izbor operacij v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020 - maj 2018, <http://www.eu-skladi.si/sl/ekp/kljucni-dokumenti>). V okviru Operativnega programa za izvajanje kohezijske politike v obdobju 2014-2020 so za specifični cilj "Zmanjšanje emisij v vode zaradi izgradnje infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda" na voljo evropska sredstva, ki so namenjena investicijam v primarno in sekundarno infrastrukturo za zbiranje in za ustrezno stopnjo čiščenja komunalnih odpadnih voda v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, enako ali večjo od 2.000 PE, ki še ne izpolnjujejo zahtev Direktive 91/271/EGS. Sredstva se dodeljujejo z neposredno potrditvijo operacij, pri čemer so že bili potrjeni projekti, ki so bili pripravljeni v finančni perspektivi 2007-2013, a sredstev ni bilo več na voljo (projekti niso bili izvedeni). Preostala sredstva so na voljo projektom, ki so bili uvrščeni v dogovore za razvoj regij in izpolnjujejo zgoraj navedena merila. Iz meril za kandidiranje na evropska sredstva izhaja, da se lahko sofinancira samo infrastruktura v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, enako ali večjo od 2.000 PE. Iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov torej sredstev za aglomeracije, manjše od 2.000 PE, v finančni perspektivi 2014-2020 ni možno pridobiti. Kaj bo sofinancirano v prihodnji finančni perspektivi 2021-2027 v tem trenutku še ni znano, saj so podlage še v fazi pogajanj in se samo programiranje še izvaja. V skladu z aneksom D k Poročilu o državi (SWD(2019) 1023 final, z dne 27.2.2019) je področje odvajanja in čiščenja po mnenju Evropske komisije sicer med prednostnimi področji, pri čemer EK meni, da morajo prednost dobiti najprej večje in bolj kritične aglomeracije, vključno v okviru strategije EU za Podonavje.

## **Financiranje nalog v zvezi z vodno infrastrukturo**

Predlagana sprememba omogoča jasnejšo opredelitev, kaj je v zvezi z vodno infrastrukturo mogoče financirati iz Sklada za vode.

## **Financiranje nalog v zvezi z izvedbo izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda (95. člen ZV-1) in izrednih ukrepov po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda (96. a člen ZV-1).**

Trenutni sistem financiranja interventnih del oziroma izrednih ukrepov ne omogoča takojšnje zadostne izvedbe potrebnih del za odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja. Potrebno je zagotoviti zadosten obseg sredstev, ki bodo omogočala izvedbo potrebnih del.

Določbi 95. in 96.a člena Zakona o vodah opredeljujeta naloge države v zvezi z izrednimi ukrepi in izrednimi ukrepi po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda in sicer, da država v skladu s prvim odstavkom 95. člena Zakona o vodah v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda kot obvezno gospodarsko javno zagotovi izvedbo izrednih ukrepov, med katere spadajo zlasti ukrepi na vodnih, priobalnih in drugih zemljiščih ter vodni infrastrukturi, s katerimi se prepreči povečanje posledic škodljivega delovanja voda, celodnevna dežurna služba pri izvajalcu javne službe, povečan nadzor nad vodno infrastrukturo in na vodovarstvenih območjih, odstranjevanje plavja in omogočanja pretočnosti struge tekočih voda, izvajanja začasnih ukrepov (postavitve obrambnih nasipov, nasutij, prebojev) in spremljanje nenadnega onesnaževanja voda ter da v skladu s 96.a členom Zakona o vodah zagotovi izvedbo izrednih ukrepov kot obvezno gospodarsko javno službo, če po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda še obstaja povečana stopnja ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda. Med slednje izredne ukrepe spadajo ukrepi za odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja in zajemajo dokončanje interventnih ukrepov, ukrepov na vodnih, priobalnih in drugih zemljiščih ter vodni infrastrukturi, s katerimi se prepreči povečanje posledic škodljivega delovanja voda. Prav tako se v okviru izrednih ukrepov zagotavlja tudi celodnevna dežurna služba pri izvajalcu javne službe, povečan nadzor nad vodno infrastrukturo na vodovarstvenih in ogroženih območjih, odstranjevanje plavja in omogočanje pretočnosti struge tekočih voda ter izvajanje začasnih ukrepov (postavitve obrambnih nasipov, nasutij, prebojev). S predlagano dopolnitvijo bodo v okviru Sklada za vode zagotovljena finančna sredstva v zadostnem obsegu, ki bodo v nadaljevanju omogočala takojšen pristop k izvedbi izrednih ukrepov, ki izhajajo iz Zakona o vodah, za odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja.

### **Predmet urejanja tega zakona**

S predlaganim zakonom se naloge, ki jih izvaja Inštitut za vode prenašajo na ministrstvo, sam Inštitut za vode pa se ukinja.

S predlaganim zakonom se dopolnjuje in spreminja določba Sklada za vode z vidika namena porabe sredstev tega sklada. S ciljem jasnega razumevanja, kaj v zvezi z vodno infrastrukturo se lahko financira iz Sklada za vode, se dopolnjuje 1. točka tretjega odstavka predmetne določbe. Dodatno je omogočeno financiranje izvedbe izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda (95. člen ZV-1) in izrednih ukrepov po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda (96. a člen ZV-1). Dodana je tudi možnost financiranja oziroma sofinanciranja celovitih občinskih projektov izgradnje ali obnove sistemov za oskrbo s pitno vodo za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo, ki jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in ni mogoče pridobiti kreditov v ta namen, nakupa obstoječih zasebnih vodovodov s strani lokalnih skupnosti zaradi zagotovitve javne oskrbe s pitno vodo in občinskih projektov izgradnje ali obnove javne kanalizacije v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, manjšo od 2.000 PE, če jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in pridobiti kreditov v ta namen.

### **1.2 Predpisi, ki urejajo to področje**

- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 110/02 – ZGO-1, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15),
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE),
- Zakon o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS, št. 32/93, 30/98 – ZZLPPO, 127/06 – ZJZP, 38/10 – ZUKN in 57/11 – ORZGJS40).

### **1.3 Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja**

- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L št. 327 z dne 22. 12. 2000, str. 1), zadnjič spremenjena z Direktivo 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi Direktive Sveta 85/337/EGS, direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 1013/2006 (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, str. 114) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2000/60/ES);
- Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (UL L št. 164 z dne 25. 6. 2008, str. 19);
- Direktiva Sveta z dne 8. decembra 1975 o kakovosti kopalnih voda (76/160/EGS) (UL L št. 31 z dne 5.2.1976, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo (ES) št. 1137/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o prilagoditvi nekaterih aktov, za katere se uporablja postopek, določen v členu 251 Pogodbe, Sklepu Sveta 1999/468/ES, glede regulativnega postopka s pregledom – Prilagoditev regulativnemu postopku s pregledom – Prvi del (UL L št. 311 z dne 21. 11. 2008, str. 1),
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2006/7/ES z dne 15. februarja 2006 o upravljanju kakovosti kopalnih voda in razveljavitvi Direktive 76/160/EGS (UL L št. 64 z dne 4. 3. 2006, str. 37), zadnjič spremenjena z Uredbo (ES) št. 596/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o prilagoditvi nekaterih aktov, za katere se uporablja postopek iz člena 251 Pogodbe, Sklepu Sveta 1999/468/ES glede regulativnega postopka s pregledom – Prilagoditev regulativnemu postopku s pregledom – Četrti del (UL L št. 188 z dne 18. 7. 2009, str. 14);
- Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti (UL L št. 288 z dne 6. 11. 2007, str. 27).

#### **1.4 Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja**

#### **1.5 Odločbe ustavnega sodišča, ki vplivajo na področje urejanja**

#### **1.6 Odločbe Sodišča Evropske Unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev**

#### **1.7 Razlogi, ki utemeljujejo potrebo po spremembi in/ali dopolnitvi obstoječega predpisa**

S predlaganim zakonom se naloge, ki jih izvaja Inštitut za vode prenašajo na ministrstvo, sam inštitut pa se ukinja iz razlogov:

- negativno poslovanje v preteklosti (leto 2017 in 2018) in predvideno negativno poslovanje v prihodnje (leto 2019 in 2020),
- Inštitut ne razpolaga s sredstvi za zagotovitev tekočega poslovanja (likvidnostne težave),
- znižanje stroškov izvajanja nalog s prenosom nalog na ministrstvo.

Predlagani zakon omogoča financiranje oziroma sofinanciranje celovitih občinskih projektov izgradnje ali obnove sistemov za oskrbo s pitno vodo za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo, ki jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in ni mogoče pridobiti kreditov v ta namen, nakupa obstoječih zasebnih vodovodov s strani lokalnih skupnosti zaradi zagotovitve javne

oskrbe s pitno vodo in občinskih projektov izgradnje ali obnove javne kanalizacije v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, manjšo od 2.000 PE, če jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in pridobiti kreditov v ta namen. Namen dopolnitve zakona je zagotoviti pomoč posameznim lokalnim skupnostim, če javne oskrbe s pitno vodo niso zmožne zagotavljati v navedenih primerih, oziroma zagotoviti izgradnje ali obnove javne kanalizacije v manjših aglomeracijah, za katere tudi ni mogoče pridobiti sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov, in predstavlja dopolnitev možnosti financiranja k obstoječemu sistemu financiranja občin. Predlagana sprememba omogoča jasnejšo opredelitev, kaj je v zvezi z vodno infrastrukturo mogoče financirati iz Sklada za vode. Predlog zakona tudi dodatno omogoča financiranje izvedbe izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda in izrednih ukrepov po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda, s ciljem odvrnitve neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja.

## **2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA**

### **2.1 Cilji**

Cilj upravljanja voda ter vodnih in priobalnih zemljišč je doseganje dobrega stanja voda in drugih, z vodami povezanih ekosistemov, zagotavljanje varstva pred škodljivim delovanjem voda, ohranjanje in uravnavanje vodnih količin in spodbujanje trajnostne rabe voda, ki omogoča različne vrste rabe ob upoštevanju dolgoročnega varstva razpoložljivih vodnih virov in njihove kakovosti. Pri opredelitvi ciljev upravljanja voda in z njimi povezanih programov ukrepov se upoštevajo tudi vplivi podnebnih sprememb.

### **2.2 Načela**

Ključna načela, opredeljena v Zakonu o vodah, so:

- načelo celovitosti, ki upošteva naravne procese in dinamiko voda ter medsebojno povezanost in soodvisnost vodnih in obvodnih ekosistemov na območju povodja,
- načelo dolgoročnega varstva kakovosti in smotrne rabe razpoložljivih vodnih virov,
- načelo zagotavljanja varnosti pred škodljivim delovanjem voda, ki izhaja iz potreb po varnosti prebivalstva in njihovega premoženja, ob upoštevanju delovanja naravnih procesov,
- načelo povrnitve stroškov, povezanih z obremenjevanjem voda,
- načelo sodelovanja javnosti, ki omogoča sodelovanje javnosti pri sprejemanju načrtov upravljanja voda,
- načelo upoštevanja najboljših razpoložljivih tehnik in novih dognanj znanosti o naravnih zakonitostih.

### **2.3 Poglavitne rešitve predloga zakona**

S predlaganim zakonom se naloge, pravice in obveznosti, ki so nastale v zvezi s poslovanjem Inštituta RS za vode, javni uslužbenci, oprema, dokumentacija (študije, strokovne podlage, arhiv), zbirke podatkov in evidence prenašajo na ministrstvo, pristojno za okolje in prostor. Rešitve, ki se zasledujejo z ukinitvijo Inštituta za vode so prenehanje ustvarjanja izgub iz poslovanja Inštituta za vode, prenehanje zadolževanja za plačilo tekočih stroškov Inštituta za vode, zagotovitev nadaljnega izvajanja nalog ter prenos in ohranitev pravic in obveznosti, ki so nastale tekom njegovega poslovanja.

S predlaganim zakonom se dopolnjuje in spreminja tretji odstavek 162. člena Zakona o vodah, ki določa namene porabe sredstev Sklada za vode.

Z dopolnitvijo 1. točke tretjega odstavka 162. člena Zakona o vodah se jasno opredeli namen porabe sredstev in sicer za gradnjo vodne infrastrukture, kar vključuje, v skladu z opredelitvijo pojma »gradnja«, tudi financiranje vzdrževanja objektov in vzdrževalnih del v javno korist, ki se izvajajo na vodni infrastrukturi.

Namen dopolnitve v 3. točki tretjega odstavka 162. člena Zakona o vodah z določbo o možnosti financiranja izvajanja izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda in izrednih ukrepov po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda je zagotavljanje financiranja izvedbe izrednih ukrepov iz sredstev Sklada za vode. S predlagano dopolnitvijo bodo v okviru Sklada za vode zagotovljena finančna sredstva v zadostnem obsegu, ki bodo v nadaljevanju omogočala takojšen pristop k izvedbi izrednih ukrepov, ki izhajajo iz Zakona o vodah, za odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja.

Določba tretjega odstavka 162. člena Zakona o vodah (nove 8. do 10. točka) je dopolnjena z možnostjo: sofinanciranja oziroma financiranja celovitih občinskih projektov izgradnje ali obnove sistemov za oskrbo s pitno vodo za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo, ki jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov, in ni mogoče pridobiti kreditov v ta namen, nakupa obstoječih zasebnih vodovodov s strani lokalnih skupnosti zaradi zagotovitve javne oskrbe s pitno vodo in občinskih projektov izgradnje ali obnove javne kanalizacije v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, manjšo od 2.000 PE, če jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in pridobiti kreditov v ta namen. S predvidenimi možnostmi sofinanciranja oziroma financiranja navedenih projektov se ne posega v zagotavljanje financiranja obstoječih osnovnih nalog, ki izhajajo iz Zakona o vodah. Sredstva za financiranje in sofinanciranje bo mogoče nameniti v okviru razpoložljivih predvidenih sredstev Sklada za vode v posameznem letu. Namen dopolnitve zakona je zagotoviti pomoč posameznim lokalnim skupnostim, če javne oskrbe s pitno vodo niso zmožne zagotavljati v navedenih primerih oziroma zagotoviti izgradnje ali obnove javne kanalizacije v manjših aglomeracijah, za katere tudi ni mogoče pridobiti sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in pridobiti kreditov v ta namen, in predstavlja dopolnitev možnosti financiranja k obstoječemu sistemu financiranja občin.

## **II. BESEDILO ČLENOV**

### **ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VODAH**

#### **1. člen**

V Zakonu o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 110/02 – ZGO-1, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15) se v tretjem odstavku 158. členu za besedilom »ustanovila vlada« črta besedilo »in inštitut iz 159. člena tega zakona«.

#### **2. člen**

159. in 160. člen se črtata.

### 3. člen

V tretjem odstavku 162. člena se v 1. točki pred besedilom »vodne infrastrukture« doda besedilo »gradnje«.

Besedilo 3. točke se nadomesti z besedilom: »izvedbe izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda (prvi odstavek 95. člena) in izvedbe izrednih ukrepov po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda (prvi odstavek 96. a člena),«.

Na koncu dosedanje 7. točke se beseda »ter« nadomesti z vejico in se dodajo nove 8. do 10. točka, ki se glasijo:

- »8. celovitih občinskih projektov izgradnje ali obnove sistemov za oskrbo s pitno vodo za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo, ki jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov, in pridobiti kreditov v ta namen,
- 9. nakupa obstoječih zasebnih vodovodov s strani lokalnih skupnosti zaradi zagotovitve javne oskrbe s pitno vodo,
- 10. občinskih projektov izgradnje ali obnove javne kanalizacije v aglomeracijah s skupno obremenitvijo manjšo od 2.000 PE, v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, če jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in pridobiti kreditov v ta namen, ter«.

Dosedanja 8. točka postane nova 11. točka.

Za tretjim odstavkom se doda novi četrti odstavek, ki se glasi:

- »(4) Sredstva Sklada se lahko porabljajo za financiranje iz točk 7. do 10. prejšnjega odstavka subsidiarno in sicer na leto največ do višine petdeset odstotkov predvidenih prilivov v Sklad iz naslova vodnih povračil za rabo vode za oskrbo s pitno vodo, ki se izvaja kot gospodarska javna služba. Poraba sredstev Sklada se določi v programu dela Sklada.«.

## PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

### 4. člen

(prevzem uslužbencev, nalog, opreme in dokumentacije)

(1) Akti o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest ter Odlok o preoblikovanju Vodnogospodarskega inštituta, družbe za gospodarjenje z vodami, d.o.o., v javni zavod "Inštitut za vode Republike Slovenije" (Uradni list RS, št. 26/03 in 6/12) se morajo uskladiti z določbami spremenjenega tretjega odstavka 158. člena ter črtanih 159. in 160. člena zakona najpozneje do 1. januarja 2020.

(2) Ministrstvo najpozneje do 1. januarja 2020 od Inštituta za vode prevzame:

- naloge, pravice in obveznosti, ki so nastali v zvezi s poslovanjem inštituta;
- javne uslužbence;
- opremo, dokumentacijo (študije, strokovne podlage, arhiv), zbirke podatkov in evidence.

(3) Javnim uslužbencem iz druge alineje prejšnjega odstavka z dnem pred dnevom prevzema preneha delovno razmerje v Inštitutu za vode. Naslednji dan po prenehanju delovnega razmerja v Inštitutu za vode prevzeti javni uslužbenci brez objave ali javnega natečaja sklenejo delovno razmerje na ministrstvu za delovna mesta, ki so določena v aktu o notranji organizaciji in sistemizaciji, za katera izpolnjujejo pogoje. Prevzeti javni uslužbenci, ki sklenejo delovno razmerje na uradniških delovnih

mestih, se ob prevzemu imenujejo v najnižji naziv, v katerem se opravlja delo na uradniškem delovnem mestu, za katero bodo sklenili pogodbo o zaposlitvi.

5. člen  
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

### III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

#### K 1. členu

Inštitut za vode RS se ukinja zaradi česar je treba črtati navedbo inštituta.

#### K 2. členu

S predlaganim zakonom se določa pravna podlaga za ukinitvev inštituta zaradi česar se črtata 159. in 160. člen.

Inštitut za vode je bil ustanovljen z Zakonom o vodah (Uradni list RS, št. 67/02) za izvajanje določenih strokovnih in razvojnih nalog Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo). Nastal je s preoblikovanjem Vodnogospodarskega inštituta, osrednje slovenske ustanove na področju urejanja voda s 25-letno tradicijo.

Na podlagi izvedene reorganizacije na področju voda v skladu s sklepom Vlade RS, št. 35500-1/2015/17 z dne 5.3.2015 so se posamezne zakonsko določene naloge Inštituta za vode ustrezno prilagodile in prenesle na tedaj na novo ustanovljen organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor, na Direkcijo Republike Slovenije za vode. Na podlagi izvedene reorganizacije in novele Zakona o vodah iz leta 2015 je Inštitut za vode izvajal naloge sodelovanja pri pripravi metodologij, povezanih z izdelavo načrtov upravljanja voda, in pri pripravi metodologij, povezanih z določanjem ekološko sprejemljivega pretoka, v skladu z ustanovitvenim aktom pa je lahko opravljal dejavnosti za druge naročnike v obsegu, ki ne ovira izvajanja nalog Inštituta za vode, če so te dejavnosti skladne z nameni, zaradi katerih je ustanovljen, ter če omogočajo smotnejšo in gospodarnejšo izrabo delovnih sredstev. Inštitutu za vode se je spremenil obseg izvajanja nalog, hkrati pa so se zaradi selitve povišali stroški poslovanja inštituta. Inštitut za vode je leti 2017 in 2018 zaključil s presežkom odhodkov nad prihodki. Leto 2018 je inštitut zaključil tudi s presežkom odhodkov nad prihodki po načelu denarnega toka ter začel z zadolževanjem, ki se nadaljuje v leto 2019. Poslovno - finančni načrt in program dela inštituta za leto 2019 izkazuje preseganje odhodkov nad prihodki in enaka je tudi napoved za leto 2020. Z ozirom na obstoječe in prihodnje naloge Inštituta za vode je ugotovljena najprimernejša rešitev za nadaljevanje izvajanja nalog in zmanjšanje stroškov njegovega poslovanja oziroma preprečitev možnega nadaljnjega zadolževanja, ukinitvev Inštituta za ter prenos nalog, pravic ter obveznosti Inštituta za vode na Ministrstvo za okolje in prostor.

#### K 3. členu

Namen spremembe 1. točke tretjega odstavka 162. člena Zakona o vodah, ki opredeljuje namene porabe sredstev Sklada za vode, je jasno opredeliti namen porabe sredstev in sicer za gradnjo vodne infrastrukture. Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 16/17 in 72/17 – popravek) v 6. točki prvega odstavka 3. člena določa, da je gradnja »izvedba gradbenih in drugih del, povezanih z gradnjo, ki obsega novogradnjo, rekonstrukcijo, vzdrževanje objekta, vzdrževalna dela v javno korist, odstranitev in spremembo namembnosti«. V skladu z določbami 4. in 5. člena Gradbenega zakona se lahko gradnja izvaja bodisi na podlagi pravnomočnega gradbenega dovoljenja, kadar gre za novogradnjo, rekonstrukcijo in spremembo namembnosti objekta bodisi brez gradbenega dovoljenja, če gre za

gradnjo enostavnega objekta, vzdrževanje objektov in vzdrževalna dela v javno korist, začasen objekt in izvrševanje izrečenega inšpekcijskega ukrepa. Spremenjena določba Zakona o vodah nedvoumno pod pojmom gradnja opredeljuje tudi financiranje vzdrževanja objektov in vzdrževalnih del v javno korist iz Sklada za vode, ki se izvaja na vodni infrastrukturi. Dosedanja 3. točka tretjega odstavka 162. člena Zakona o vodah se črta, ker se ne uporablja, oziroma so njene vsebine vključene v druge točke tega odstavka.

Namen dopolnitve 3. odstavka 162. člena Zakona o vodah (3.točka) z določbo o izvajanju izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda (prvi odstavek 95. člena Zakona o vodah) in določbo o izvajanju izrednih ukrepov po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda (96.a člena Zakona o vodah) je zagotavljanje financiranja izvedbe izrednih ukrepov iz sredstev Sklada za vode. Trenutni sistem financiranja interventnih del oziroma izrednih ukrepov namreč ne omogoča takojšnje zadostne izvedbe potrebnih del za odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja. Potrebno je zagotoviti zadosten obseg sredstev, ki bodo omogočala izvedbo potrebnih del.

Določba tretjega odstavka 162. člena Zakona o vodah (nove 8. do 10. točka) je dopolnjena z možnostjo: sofinanciranja oziroma financiranja celovitih občinskih projektov izgradnje ali obnove sistemov za oskrbo s pitno vodo za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo, ki jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in ni mogoče pridobiti kreditov v ta namen, nakupa obstoječih zasebnih vodovodov s strani lokalnih skupnosti zaradi zagotovitve javne oskrbe s pitno vodo in občinskih projektov izgradnje ali obnove javne kanalizacije v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, manjšo od 2.000 PE, če jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in pridobiti kreditov v ta namen. S predvidenimi možnostmi sofinanciranja oziroma financiranja navedenih projektov se ne posega v zagotavljanje financiranja obstoječih osnovnih nalog, ki izhajajo iz Zakona o vodah. Sredstva za financiranje in sofinanciranje bo mogoče nameniti v okviru razpoložljivih predvidenih sredstev Sklada za vode v posameznem letu. Namen dopolnitve zakona je zagotoviti pomoč posameznim lokalnim skupnostim, če javne oskrbe s pitno vodo niso zmožne zagotavljati v navedenih primerih oziroma zagotoviti izgradnje ali obnove javne kanalizacije v manjših aglomeracijah, za katere tudi ni mogoče pridobiti sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov in kreditov v ta namen, in predstavlja dopolnitev možnosti financiranja k obstoječemu sistemu financiranja občin. Dopolnitev zakona z novimi 8. do 10. točko tretjega odstavka 162. člena Zakona o vodah ne predstavlja poseganja v veljavne določbe možnosti financiranja nalog, ki izhajajo iz Zakona o vodah, in se financirajo prednostno (kot so: gradnja vodne infrastrukture, gradnja državne in lokalne infrastrukture, ki je potrebna zaradi gradnje vodne infrastrukture, nakup vodnih in priobalnih zemljišč, strokovnih in razvojnih nalog za izvajanje tega zakona).

Novi četrti odstavek 162. člena Zakona o vodah določa, da sredstva za izvajanje sofinanciranja oziroma financiranja celovitih občinskih projektov izgradnje ali obnove sistemov za oskrbo s pitno vodo za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo, nakupa obstoječih zasebnih vodovodov s strani lokalnih skupnosti zaradi zagotovitve javne oskrbe s pitno vodo in občinskih projektov izgradnje ali obnove javne kanalizacije v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, manjšo od 2.000 PE, ter medobčinskih ali regionalnih projektov gradnje objektov za črpanje, filtriranje in zajem vode ter prenosnih vodovodov za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo se zagotovijo v okviru razpoložljivih sredstev Sklada za vode, pri čemer se sredstva Sklada za vode lahko porabijo za financiranje navedenih nalog subsidiarno in sicer do višine petdeset odstotkov predvidenih prilivov v Sklad za vode iz naslova vodnih povračil za rabo vode za oskrbo s pitno vodo, ki se izvaja kot gospodarska javna služba. Poraba sredstev Sklada za vode se določi v programu dela tega sklada.

Sredstva se lahko namenijo za celovite projekte. Med navedenimi možnimi porabami sredstev se prvenstveno naslavlja zagotavljanje s pitno vodo, in sicer zagotavljanje javne oskrbe s pitno vodo, kjer ta sploh ni zagotovljena, pa bi morala biti v skladu s predpisi, ki urejajo oskrbo s pitno vodo, število prebivalcev, za katere se predvideva rešitev, višina razpoložljivih sredstev, predvidena višina

sofinanciranja posameznega projekta s strani občine oziroma drugih virov, in drugo. Navedene možnosti financiranja predstavljajo dopolnilno financiranje k obstoječemu sistemu financiranja občin.

#### **K 4. členu**

Določba je prehodne narave glede na črtana 159. in 160. člen Zakona o vodah. Naloge ter pravice in obveznosti Inštituta za vode, se bodo prenesle na ministrstvo ob njegovi ukinitvi. Prav tako se na ministrstvo prenaša oprema, dokumentacija, baze podatkov in evidence Inštituta za vode. Inštitut za vode RS je v okviru izvajanje svoje (javne) službe v skladu z letnim programom dela namreč ustvaril znatno število baz podatkov, evidenc, ter nakupil računalniško, strojno, pisarniško in drugo opremo za izvajanje teh nalog. Na Inštitutu za vode bo na dan 31. 12. 2019 predvidoma zaposlenih 25 uslužbencev. Prenos nalog, pravic in obveznosti, ki so nastali v zvezi s poslovanjem inštituta, javnih uslužbencev, opreme, dokumentacije, zbirk podatkov in evidenc se izvede z namenom nemotenega izvajanja nalog, ki se prenašajo na ministrstvo.

#### **K 5. členu**

Določba določa začetek veljavnosti predlaganega zakona.

### **IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO**

#### **158. člen (upravne naloge)**

(1) Upravne in z njimi povezane strokovne naloge ter organizacijske in razvojne naloge iz tega zakona opravlja ministrstvo.

(2) Poleg nalog iz prejšnjega odstavka ministrstvo tudi upravlja z vodnimi in priobalnimi zemljišči v lasti države.

(3) Posamezne strokovne in razvojne naloge izvajajo javni zavodi in druge organizacije, ki jih je za ta namen ustanovila vlada in inštitut iz 159. člena tega zakona.

(4) Za obravnavo strokovnih vprašanj s področja nalog iz prvega in drugega odstavka tega člena lahko minister ustanovi strokovni svet kot svoj strokovno-posvetovalni organ.

#### **159. člen (Inštitut za vode Republike Slovenije)**

(1) Za opravljanje določenih strokovnih in razvojnih nalog ministrstva se ustanovi Inštitut za vode Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Inštitut za vode).

(2) Inštitut za vode se ustanovi kot javni zavod v skladu z zakonom.

(3) Ustanovitelj Inštituta za vode je Republika Slovenija, ustanoviteljske pravice in obveznosti do Inštituta za vode pa izvršuje vlada.

#### **160. člen (naloge Inštituta za vode)**

(1) Inštitut za vode opravlja naslednje naloge:

1. sodelovanje pri pripravi metodologij, povezanih z izdelavo načrtov upravljanja voda,
2. sodelovanje pri pripravi metodologij, povezanih z določanjem ekološko sprejemljivega pretoka,

3. v skladu z ustanovitvenim aktom lahko opravlja dejavnosti za druge naročnike v obsegu, ki ne ovira izvajanja nalog Inštituta za vode, če so te dejavnosti skladne z nameni, zaradi katerih je ustanovljen, ter če omogočajo smotnejšo in gospodarnejšo izrabo delovnih sredstev.

(2) Podrobnejša opredelitev in predvideni obseg nalog iz prejšnjega odstavka se določijo v letnem programu dela Inštituta za vode, ki ga pripravi ministrstvo.

#### 162. člen (Sklad za vode)

(1) Ministrstvo upravlja s Skladom za vode (v nadaljnjem besedilu: Sklad), ki se za nedoločen čas ustanovi kot proračunski sklad, skladno z zakonom.

- (2) Viri sklada so namenski prejemki proračuna in so:
- sredstva od prodaje vodnih in priobalnih zemljišč, ki jim je prenehal status naravnega vodnega javnega dobra,
  - nadomestila za ustanovljene stvarne služnosti ali stavbne pravice v skladu s tem zakonom in
  - plačila za vodne pravice v delu, ki pripada državi, in vodna povračila.

- (3) Sredstva Sklada se porabljajo za financiranje:
1. vodne infrastrukture, vključno z nakupom zemljišč, potrebnih za njeno gradnjo,
  2. gradnje državne in lokalne infrastrukture, ki je potrebna zaradi gradnje vodne infrastrukture,
  3. izvajanja posamičnih strokovnih nalog ministrstva, povezanih z izdelavo načrtov upravljanja voda, strokovnih nalog v zvezi s podeljevanjem vodnih pravic in izdajanjem vodnih soglasij, določanjem meje vodnih in priobalnih zemljišč ter strokovnih nalog, povezanih z določitvijo parcele vodnega zemljišča,
  4. gradnje in posodobitve vodnih zadrževalnikov namenjenih za namakanje kmetijskih zemljišč, ki so državna vodna infrastruktura,
  5. nakupa vodnih in priobalnih zemljišč in sofinanciranja nakupa priobalnih zemljišč s strani lokalnih skupnosti na podlagi 16. člena tega zakona,
  6. strokovnih in razvojnih nalog za izvajanje tega zakona, ki jih opravljajo pravne osebe javnega prava, ki jih je ustanovila Republika Slovenija v ta namen,
  7. medobčinskih ali regionalnih projektov gradnje objektov za črpanje, filtriranje in zajem vode ter prenosnih vodovodov za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo v skladu z operativnimi programi varstva okolja ter
  8. drugih posameznih strokovnih in razvojnih nalog za izvajanje tega zakona.